

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО
ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені І. І. МЕЧНИКОВА.

РІК ВИДАННЯ ХЛІ

12 грудня 1975 року

№ 37 (1212)

Ціна 2 коп.

**XXV
З'їзду
КПРС—
ГІДНУ
ЗУСТРІЧ!**

70-річчю першої революції в Росії присвячується

Міжвузівська науково-теоретична конференція

2 грудня в конференц-залі Одеського держуніверситету відбулася міжвузівська науково-теоретична конференція «Більшовицька партія на чолі народних мас в першій революції в Росії».

В ній взяли участь понад 70 вчених, серед них гості із вузів Сімферополя, Миколаєва, Херсона, Донбасу (м. Комунарськ).

Вступним словом конференцію відкрив проректор по науковій роботі, професор В. В. Фащенко, який відзначив значення більшовизму в першій революції в Росії для міжнародного робітничого і комуністичного руху в усьому світі. Революція 1905—1907 рр. була, за висловом В. І. Леніна, «генеральною репетицією» Жовтня. Закономірності, виявлені в ході революції в Росії, про керуючу роль партії, про гегемонію пролетаріату в революційному процесі, про союз робітничого класу та селянства і інші є визначальними і актуальними в боротьбі прогресивних сил проти імперіалізму на сучасному етапі.

Змістовна доповідь на тему «Партія більшовиків в боротьбі за створення політичної армії буржуазно-демократичної революції 1905—1907 років» була зроблена завідуючим кафедрою історії

КПРС доктором історичних наук, професором Н. М. Якубовим. З лєнінських методологічних позицій в доповіді розкрита визначна роль партії більшовиків у боротьбі за створення політичної армії революції 1905—1907 рр., наведено нові архівні документи, великий узагальнений цифровий матеріал.

В доповіді було підкреслено, що революція 1905—1907 років нанесла могутній удар по самодержавству, пануванню поміщиків і капіталістів, вписала яскраву сторінку в історію класової боротьби робітничого класу, що історія першої народної революції в Росії — невичерпне джерело творчого натхнення, школа політичної боротьби для нових поколінь революційних борців.

Про багатогранну діяльність більшовиків України по політичному вихованню робітничого класу напередодні і в ході першої російської революції розповів в своїй доповіді завідуючий кафедрою наукового комунізму доцент Д. М. Щербаков. Висновки, зроблені ним, є результатом багаторічних досліджень докторської дисертації.

Цікавий матеріал про керівну роль партії більшовиків місцевих комітетів і робітничого класу України повідомив доцент кафедри історії КПРС Одеського держуніверситету М. О. Скрипник.

Виступаючи доповідачі асистент кафедри історії КПРС Одеського лєдінституту В. І. Шендрік, професор кафедри історії КПРС Одеського інституту народного господарства С. К. Мельник, доцент кафедри історії СРСР Одеського держуніверситету Т. Е. Самборська та інші говорили про участь більшовицьких організацій України в боротьбі за маси, за залучення селянства на сторону революції. Всебічно розкрита роль Рад як нової форми влади революційного народу, народженої в ході першої революції в Росії. Червоною ниткою через всі доповіді пройшла лєнінська думка про непримиренність боротьби проти всіх відтінків опортунізму, справа і «зліва», проти різних вигадок буржуазних фальсифікаторів.

Глибока аргументація, обґрунтованість фактів і подій, опора на лєнінські твори, на матеріали і документи ЦК КПРС характерні для доповідей, зроблених на науковій теоретичній конференції. Заслухавши 10 доповідей і виступів, конференція закінчила свою роботу.

О. КРАСЮК,
доцент кафедри історії КПРС.

Горде ім'я — пропагандист!

День науки! Проведення цього заходу серед трудівників села стало доброю традицією у викладацького складу і студентів нашого університету. В колгоспах і радгоспах, у будинках культури, на фермах і серед механізаторів виступають досвідчені пропагандисти, педагоги, що мають великий стаж роботи з людьми, і молоді лектори, які тільки розпочинають свою діяльність, сьгоднішні студенти. Разом вони роблять велику і корисну справу — діляться з сільськими працівниками новинами і актуальними проблемами, якими живе сучасна наука. Лекція, багата фактами, жива бесіда, швидко знаходять відгук у серцях жителів села.

Останнім часом великим успіхом користувалися Дні науки в Комінтернівському та Овідіопольському районах, в яких брали участь вчені — географи та хіміки. «Міжнародне положення СРСР», «Комплексна програма соціалістичної інтеграції», «Сучасні проблеми народонаселення», «Проблеми безпосереднього перетворення хімічної енергії»,

«Горизонти науки і техніки» — це далеко не повний перелік тематики лекцій, які пропонуються увазі аудиторії.

В цей час в повній мірі проявились значний досвід і лекторська майстерність кандидатів географічних наук, доцентів Є. Є. Повітчанної і Д. І. Богуненка, кандидата географічних наук В. Л. Смольського, кандидатів хімічних наук, доцентів Ю. А. Ткача та О. Н. Сафронкова.

На своїх вчителів прагнуть бути схожими і студенти. Активну роль відіграють члени групи молодих лекторів під керівництвом доцента Д. І. Богуненка — студенти III курсу геофаку Микола Тараканов, Віктор Блануца, четвертокурсники Борис Киржнер, Олександр Благида, студенти п'ятого курсу Володимир Дайбан та Юхим Сіроткін.

Попереду нова робота, нові зустрічі працівників науки з трудівниками села.

В. ХОМУТОВ,
студент IV курсу геофаку,
член товариства «Знання».

ДЕНЬ НАУКИ

Нещодавно кафедра психології разом з кафедрою філософії провела в місті Котовську «День науки».

Для вчителів району і міста Котовська були прочитані лекції доцентом В. Л. Яроцук — «Психологічні основи індивідуального підходу до учнів», доцентом Т. М. Козіною — «Соціально-психологічні особливості керівництва шкіль-

ним колективом», старшим викладачем А. К. Болотовою — «Психологія уваги».

На районному семінарі пропагандистів-атеїстів виступили доцент А. В. Веселаго («Несумісність релігійної і комуністичної моралі»), асистент М. Ф. Будянський («Наука і релігія про сон та сновидіння»).

ДРУЖБИ — МІЦНІТИ

Нещодавно в кімнаті Бойової слави відбулася урочиста зустріч активу нашого університету і представників Спільки молодих комуністів Куби, присвячена XXV з'їзду КПРС та і з'їзду комуністів Куби.

На неї прибули перший секретар СМК при посольстві Куби в СРСР Археліо Деансу, віце-консул СМК в Одесі Віктор Молін, завідуючий відділом студентського життя обкому комсомолу О. Задонський, другий секретар міському комсомолу А. Румянцев, студенти із Куби, що навчаються в ОДУ, члени комітету комсомолу та представники факультетів.

Зустріч відкрив секретар комітету комсомолу Сергій Коротенко. Він нагадав гостям славу історію Одеського університету, розповів про видатних вчених, які працюють в ньому і якими пишається наша країна. Присутні дізналися про роботу комсомолу університету, її щоденні турботи, її досягнення в галузі зміцнення дружби з земляцтвами Чехословаччини, НДР, НРБ, представники яких навчаються в нашому вузі. Гості ознайомилися також з

проектм Договору про співробітництво комітету комсомолу Одеського ордена Трудового Червоного Прапора держуніверситету ім. І. І. Мечникова і комітету Спільки молодих комуністів Куби студентів із Куби, що навчаються в ОДУ.

З теплими словами вітання звернувся до присутніх Археліо Деансу. Він наголосив на великому значенні проведення таких «Естафет дружби» і підтримав проект Договору: «Наш народ впевнений, що й ми проведемо коліс свій XXV з'їзд. І ця впевненість виправдана, бо існують СРСР і країни соціалістичного табору. Наш оптимізм підтримують і інші народи, які будують своє майбутнє». В знак пошани Археліо Деансу було вручено книгу, присвячену 100-річчю заснування нашого університету.

Гостей привітали також В. Молін і О. Задонський.

Присутні відвідали палеонтологічний музей ОДУ.

В. НЯНЬЧУК,
зав. відділом
комсомольського життя
«ЗНК»

На знімку: перший секретар СМК при посольстві Куби в СРСР Археліо Деансу (другий справа) під час зустрічі в комітеті комсомолу ОДУ веде бесіду з другим секретарем міському ЛКСМУ Анатолієм Румянцевим та секретарем комітету комсомолу ОДУ С. Коротенко.
Фото О. ЛЕВІТА.

Школа виховання громадської активності

Новий навчальний рік у системі політичного навчання ставить перед комсомольською організацією нашого університету цілий ряд важливих завдань у справі дальшого підвищення рівня ідеологічної роботи.

Велике місце в змісті політичного навчання школи лектора-пропагандиста займають питання зростання ролі Комуністичної партії в умовах розвинутого соціалістичного суспільства, результат її діяльності по керівництву комуністичним будівництвом, виконанню зовнішньополітичних завдань у відповідності з Програмою миру, матеріали і рішення XXIV з'їзду КПРС.

Відбулося перше засідання школи лектора-пропагандиста, на якому з лекцією «Особливості ідеологічної боротьби на сучасному етапі і завдання лекційної пропаганди» виступив завідувач лекторською групою обласного комітету Компартії України професор Е. І. Цимбал. Необхідно відзначити, що заняття пройшло на високому організаційному рівні. Найбільшу активність проявили студенти філологічного і історичного факультетів. Виступ професора Е. І. Цимбала викликав великий інтерес у присутніх. Ми зустрілися з кількома слухачами лекторської школи і попросили відповісти на 2 питання:

Що ви вважаєте найважливішим в роботі лекторської школи?

Яку практичну користь ви одержуєте, являючись слухачем школи?

Т. КОПУСЬ,
студентка III курсу
хімічного факультету

Найважливішим в роботі лекторської школи є оволодіння великою творчою спадщиною класиків марксизму-ленінізму, вивчення питань миролюбної внутрішньої і зовнішньої політики Комуністичної партії і Радянського уряду та інші. Участь в лекторській школі розширює наш кругозір, наші пізнавальні можливості. Ми творчо вивчаємо проблеми ленінського ораторського мистецтва, оволодіваємо ними в процесі самостійного читання лекцій. Хотілося б, щоб члени школи лектора-пропагандиста серйозніше відносились до своїх обов'язків.

В. ГОШУЛЯК,
студент III курсу
історичного факультету

В роботі ленінської школи лектора-пропагандиста важливе все: і її проблеми, які лектор ставить в процесі читання лекцій, і сама методика викладу лекцій, і ораторське мистецтво лектора. Навчання в школі лектора-пропагандиста дає багато. Та найважливіше для мене те, що є можливість вчитись говорити, виступати перед аудиторією. Бо важливо не тільки те, що сказати, а й те, як сказати. Мені в майбутньому, як історик, доведеться багато спілкуватись з людьми, і знання,

придбані в школі лектора, дуже знагодяться.

Велику користь приносить аналіз лекцій в групах. Тут є можливість побачити свої помилки і ліквідувати їх.

Т. БОРОВИКОВА,
студентка II курсу
філологічного факультету

Дуже важливим в роботі школи є правильний вибір теми, над якою потім доведеться працювати, вміння підібрати необхідний для роботи матеріал.

Участь в лекторській школі збагачує наші знання з суспільно-політичних наук, ми набуваємо навичок ораторського мистецтва.

О. БОЛТАК,
студент III курсу
юридичного факультету

Головним в роботі школи лектора-пропагандиста вважаю те, що навчання в школі не тільки поглиблює знання, але й надає зовсім нові якості. Важливим є і той факт, що заняття ведуть лектори з великим практичним досвідом, майстри своєї справи. Саме вони прищеплюють слухачам такі важливі практичні навички, як вміння підібрати потрібну тему лекції, вміння вести себе перед аудиторією, виробляти добру, зрозумілу мову. А ці якості знадобляться мені в майбутньому і як лектору, і як юристу.

У КОМІТЕТІ КОМСОМОЛУ ОДУ

На черговому засіданні комітету комсомолу університету було розглянуто ряд важливих питань.

З інформацією «Про роботу факультету громадських професій» виступила декан ФГП Л. В. Нікуліна. Вона розповіла про роботу відділень журналістики, підготовки медичних сестер, спортивних судей, бібліотечних працівників, піонерських вожатих та ін., а також звернулася з проханням до комітету комсомолу про допомогу в організації кабінету етики та естетики.

Про хід змагання комсомольських організацій університету за право підписати Рапорт Ленінського комсомолу XXV з'їзду КПРС доповів заступник секретаря комітету комсомолу по ідеологічній роботі С. Кучеренко. Він наголосив на тому, що кожен комсомолец повинен включитися в змагання, відмінним навчанням, активною участю в громадській роботі, зробити свій особистий внесок у всенародну боротьбу за гідну зустріч з'їзду рідної партії.

З усіх розглянутих питань було прийнято відповідні рішення.

ТВІЙ СУЧАСНИК

Четвертий курс... Неначе ще не так давно переступила вперше поріг історичного факультету Наташа Попова. І ось вже три роки позаду. Пройде ще зовсім небагато часу, і для неї, як і для десятків однокурсників, відкриється дорога в життя.

Вихвалити себе, як говорять, не прийнято, лягти не хочеться. Тому буває нелегко брати у людини інтерв'ю. Але що знаєш

шла своє покликання, захоплюючу роботу, справжніх друзів.

Що ще можна сказати? Вже третій рік я завіду політсектором факультету. Це дуже відповідальна, але й почесна посада. Прагну виправдати довір'я товаришів...

Я дивлюсь на Наташу, і пригадую слова секретаря комсомольської організації факультету І. Ковалю: «Наташа Попова —

ких революцій, народно-визвольних рухів!».

Тепер Наташа не соромиться. Вона говорить захоплено, з почуттям. Раптом її обличчя затьмарюється: «Коли я думаю, що вже IV курс, мені стає трішки страшно. Так добре в університеті, під наглядом викладачів. І тільки тепер відчуваєш, що не завжди розуміла, як багато все це значить для мене.

«БІЛЬШЕ ВСЬОГО ПРИВАБЛЮЄ МЕНЕ НОВІТНЯ ІСТОРІЯ...»

від інших, хай навіть вони однокурсники і друзі?

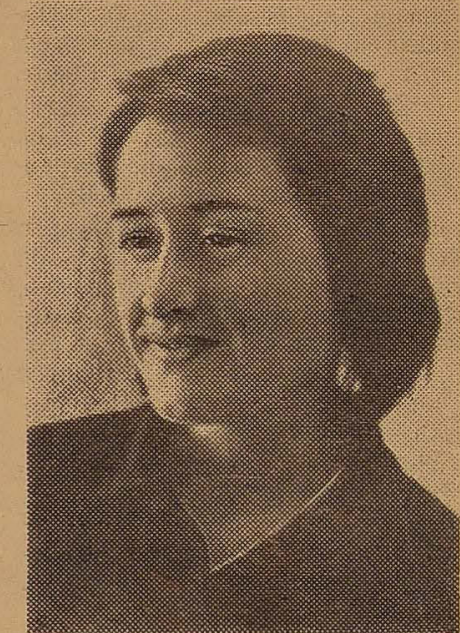
Добрий товариш. Активна комсомолка. Беззмінний керівник політсектора. Все це можна узнати від друзів. Але чи можуть вони розповісти про це краще, ніж сама Наташа? І якщо вона не бажає говорити про себе, так нехай розповість про свій факультет, друзів, турботи, радості.

— Три роки тому я почала вчитись на історичному факультеті. І тепер я можу сказати про свої враження коротко — я не помилилася у виборі. Тут я знай-

одна з самих гідних студенток нашого факультету. Товариші її поважають. Наташа не боїться труднощів, вмє боротися з ними».

Так, Наташа не боїться труднощів. Недарма зовсім недавно, під час роботи в колгоспі, її часто ставили в приклад відстаючим. Вона завжди готова допомогти, якщо комусь важко. Історію Наташа вважає справою свого життя.

«Більше всього приваблює мене новітня історія. Чому? Та тому, що саме тоді закладався фундамент майбутніх пролетарсь-

Не так вже мало до закінчення університету. Але й зовсім не багато. Майже на самому порозі самостійного трудового життя стоять Наташа та її однокурсники. Віряться, що будуть вони і в житті такими, якими виховав їх університет — чесними, твердими, принциповими.

Л. ВЕРШИНІН.

ЗАОЧНА ШКОЛА КОМСОМОЛЬСЬКОГО АКТИВУ

Закінчилися звіти і вибори в комсомольських організаціях університету. Більша частина комсомольського активу оновила. На допомогу новому комсомольському активу комітет комсомолу відкриває «Заочну школу комсомольського активу». На сторінках газети «За наукові кадри» будуть друкуватись матеріали по внутрішньосоюзній комсомольській роботі, будуть ділитись досвідом роботи кращі комсорги університету, а також на прохання комсомольського активу будуть друкуватись відповіді з усіх питань комсомольської роботи.

У резолюції XVII з'їзду ВЛКСМ вказано на необхідність виховання комсомольців в дусі свідомої дисципліни, відповідальності за виконання вимог Статуту. Одним з елементів комсомольської дисципліни є облік членів ВЛКСМ.

У комсомолі існує єдина система обліку членів ВЛКСМ. У Статуті ВЛКСМ вказано, що вибуття з організації без зняття з комсомольського обліку, а також несвоєчасна постановка на облік є серйозним порушенням внутрішньосоюзної дисципліни. Це положення Статуту повинен знати кожен комсомолец і суворо виконувати установлений порядок зняття з обліку і постановки на комсомольський облік при переході з однієї комсомольської організації в іншу.

При переїзді з однієї район-

ної, міської організації в іншу член ВЛКСМ зобов'язаний зняти з комсомольського обліку. Перш за все він повинен інформувати про це секретаря комсомольської організації або його заступника. Одержавши його згоду, комсомолец одночасно одержує карточку персонального обліку з підписом секретаря і вказанням причини і адреси, куди він вибуває. Потім комсомолец зобов'язаний особисто з'явитись в райком, міськком, комітет з правами райкому комсомолу, здати карточку персонального обліку і одержати на руки (в конверті) облікову картку, а також роз'яснення про порядок постановки на комсомольський облік.

По прибутті на нове місце роботи чи навчання член ВЛКСМ зобов'язаний не пізніше, ніж в 15-денний строк стати на комсо-

мольський облік. Для цього член ВЛКСМ повинен з'явитись в райком, міськком, комітет комсомолу з правами райкому, пред'явити комсомольський квиток, здати облікову картку і одержати картку персонального обліку, яку він зобов'язаний в новій організації здати секретарю комсомольської організації для постановки на облік.

Якщо з якихось причин член ВЛКСМ не знявся з обліку, він зобов'язаний по прибутті на нове місце роботи, навчання чи місце проживання не пізніше, ніж в 15-денний строк стати на тимчасовий облік в первинній комсомольській організації або безпосередньо в райкомі, міськкомі, комітеті комсомолу з правами райкому, повідомивши адресу тієї організації, де він рахувався на обліку, звідки необхідно запросити його облікову картку. По прибут-

ті облікової картки член ВЛКСМ зобов'язаний стати на постійний комсомольський облік в указаному вище порядку.

Якщо комсомольцю виповнилось 28 років і він не знаходиться на комсомольській виборній роботі, його знімають з обліку за віком. У цьому випадку на комсомольських зборах секретар комсомольської організації повідомляє про те, що такий-то комсомолец досяг 28-річного віку. Якщо комсомолец брав активну участь в житті організації, за його проханням розглядається питання про оформлення йому комсомольського квитка на вічне зберігання. Після цього сам комсомолец чи секретар комсомольської організації приходять в комітет комсомолу в сектор обліку з комсомольським квитком, карткою персонального обліку і випискою з рішення зборів первинної комсомольської організації про

оформлення квитка на вічне зберігання.

Комсомолец знімається з обліку при вступі кандидатом в члени КПРС, якщо він не знаходиться на виборній комсомольській роботі. Правила такі ж, як при знятті з обліку за віком.

Члени КПРС або кандидати в члени партії, обрані комсоргами груп, членами бюро, комітетів комсомолу, членами райкомів, міськкомів комсомолу, членами ревізійних комісій, що працюють на відповідальній роботі в комсомольському апараті, повинні мати комсомольський квиток і облікову картку і знаходитись на комсомольському обліку.

Радимо переглянути літературу: «Організаційно-статутні питання комсомольської роботи». (Пам'ятка секретарю первинної комсомольської організації). Видавництво «Молода гвардія», М., 1975.

ГРАНІ ЯКОСТІ І ЕФЕКТИВНОСТІ УЧБОВОГО ПРОЦЕСУ

НА ДОПОМОГУ МОЛОДИМ ВИКЛАДАЧАМ

(Продовження. Поч. див. у № 36)

У попередньому виступі ми говорили про ефективність навчального процесу як про формуючий вплив занять на студентів. Але виникає питання — як домогтися формуючої ефективності лекцій чи інших занять? Що для цього потрібно?

Відповіді на ці питання не так просто. Від багатьох і дуже суттєвих передумов залежить ефективність навчального процесу. Сьогодні зупинимось лише на одному питанні — про місце і роль студента в навчальному процесі і необхідність урахування особливостей сучасного радянського студента.

Банальним є твердження, що викладач повинен вчити, а студент зобов'язаний вчитись. Але менше надають значення тому, що у навчальному процесі відбувається активна взаємодія викладача і студента і що студент у навчанні не є лише об'єктом впливу, а виступає як активний об'єкт навчального процесу. І ця активність студента в нормальних (оптимальних) умовах навчання виявляється на всіх ступенях навчально-пізнавальної діяльності — в аудиторії (лекції, семінари, практичні і лабораторні заняття) і в позааудиторній самостійній роботі. А головною ознакою активності є напружена інтелектуальна діяльність: свідоме сприймання і оволодіння знаннями, творче їх застосування.

Навряд чи хто буде заперечувати цю тезу, але активність студента в навчальному процесі в значній мірі залежить від того, як ми рахуємось з особливостями сучасного студента, коли готуємось до занять і проводимо їх. Інколи нам здається, що ми добре знаємо своїх вихованців, а молодий викладач думає, що він і сам ще мало відрізняється від студентів. Та й досвідчені вчені-педагоги, буває, дивляться на сучасного студента крізь приз-

му дуже застарілих уявлень про нього.

Педагогіка вищої школи вже збагатилася відомостями про сучасного студента, рахуватись з якими ми повинні в навчальному процесі. Розглянемо деякі з них.

Перше. Основний масі студентів властиве прагнення до самостійності в оцінці фактів науки і життя. Особливо це стосується суспільних і гуманітарних наук. Але й у природничих та інших науках ці студенти не обмежуються сприйманням готових положень, а прагнуть до усвідомлення причинних зв'язків, до власного переконання. Нами було проведено неодноразове масове опитування студентів з допомогою анонімних анкет, в яких ставились питання: яким лекціям ви надаєте перевагу — в яких матеріал подається у готовому вигляді, зручному для запису, чи лекціям, побудованим на дослідженні і переконливо доведених? Опитувалися студенти II, III і IV курсів різних факультетів.

Наслідки цього опитування були зведені у чотири групи:

- 1) Тих, хто чітко заявив, що їм потрібні доведення і обґрунтування, було 45 процентів;
- 2) Тих, хто вимагає доведень, коли вони потрібні — 42 проценти;
- 3) Ухилились від чіткої відповіді — 11 процентів;
- 4) А тих, хто заявив, що їм всеодно — було два проценти.

Таким чином, 87 процентів студентів — це ті, хто не сприймає знань на віру, а вимагає наукових обґрунтувань і доведень, надає перевагу творчим (проблемним) лекціям. А це означає, що основна маса студентів не може бути задоволеною інформативним або ще гірше — догматичним викладом. Такі лекції студенти або не слухають зовсім, або побічно роблять записи і читають книгу.

Який же висновок? — Тільки

такі лекції будуть ефективними і впливовими на студентів, в яких враховується природне прагнення студента до самостійного і переконливого усвідомлення. Це будуть лекції з поглибленим розкриттям вузлових проблем і лекції, в яких методи викладу наближаються до методів самої науки, або й зливаються з ними (наприклад, у спецкурсах).

Друге. У студентів є улюблені предмети. І їх прагнення більше працювати, читати додаткову літературу, експериментувати, досліджувати, захоплюючись виконувати курсову, а потім і дипломну роботу з улюбленої науки є об'єктивним і цілком закономірним явищем. Дослідження показують, що процент таких студентів значний, і з переходом на наступний курс зростає. Студентів, що надають у своєму ставленні перевагу окремим предметам, виявлено: на перших курсах — біля 20 процентів, на других і третіх до 40—45 процентів, а на старших — до 75—80 процентів.

І хоча ставлення до окремих предметів в значній мірі залежить від педагогічної якості і наукового рівня викладання цих наук, все ж такі глибинні інтереси і нахили студента, незалежно ні від чого, виявляються і впливають на навчальний процес. З цим ми повинні рахуватись.

Але традиції, що склалися у практиці — формальна гонитва за тим, щоб більше було круглих відмінників і зневажливе ставлення до задовільних оцінок — вступають у протиріччя з цією об'єктивною закономірністю.

Цікаво тільки знати, які науки, що вивчаються студентами, викликають у них найбільше захоплення. Це відомо із практики, і дослідження підтверджують, що на першому місці знаходяться

окремі профілюючі (фахові) науки і суспільні дисципліни (особливо філософія).

Третє. Динамізм і суперечливість у формуванні наукових переконань. Зовні здається, що переконання студента формуються і поглиблюються поступово і планомірно внаслідок впливу навчального процесу.

Насправді ж у всіх 87 процентів, що вимагають обґрунтувань і доведень у викладанні, переконання формуються через подолання сумнівів і помилок або неточних попередніх переконань. Хто вголос, а більшість про себе роблять співставлення, порівняння, змінюють своє ставлення до проблем, що вивчають, або ідуть з лекції при своєму розумінні, не погоджуються з викладачем, продовжують роздуми. Особливо це стосується проблем суспільного життя, людських відносин. І суто наукові проблеми у такого студента викладають творчі роздуми і пошуки. Хоч і не часто, але бувають і такі випадки, коли ломка попередніх переконань проходить хворобливо і гостро, аж поки нові переконання не будуть сформовані.

Це закономірна риса процесу формування переконань. Потрібне тільки уважне ставлення до студента, інколи терпелива і тривала допомога студентові у подоланні протиріччя у формуванні його погляду. Особливо буває недоречним і педагогічно невірним даним поспішне звинувачення студента у «критицизмі» або «неповазі» до викладача. Головне тут — зрозуміти студента, а потім робити висновки і давати оцінку його дій.

Четверте. Чутливе сприймання впливу особи викладача. Переважна більшість студентів — біля 70 процентів — вплив навчального процесу пов'язують з впливом на них особи вченого-педагога через викладання. Не

сама по собі наука впливає, а ясно сформульована наукова позиція викладача, чіткі його ідейні підходи і міркування, знання практики і життя, переконливість доведень — ось на які риси особи викладача звертають увагу кращі студенти і що їм імпонує у діях викладача в навчальному процесі. А це і є той педагогічний дороговказ у навчальній роботі, яким повинен керуватись молодий викладач. Саме в чіткості методологічних та ідейних позицій і вмінні довести наукові положення знаходяться невичерпні можливості ефективного впливу вченого-педагога на своїх студентів.

Але до цього потрібно ще додати, що студенти цінують вченого-педагога не тільки за знання і педагогічну майстерність, за методологічну та ідейну озброєність.

Як показують анкетні відомості, не меншого, а інколи й більшого значення надають студенти ставленню до них викладача. Якщо у цьому ставленні студенти бачать повагу до них, вияв батьківської турботи і широкі допомоги, то у таких випадках незмірно зростає педагогічний вплив особи викладача на формування студентів і ефективність занять, що він проводить. І навпаки, ефективність педагогічного впливу повністю втрачається, коли студенти відчувають у діях викладача формалізм і неповагу до них. Справедливість вимог і людяне ставлення до студента — дуже важливі якості справжнього педагога-вихователя.

Такі далеко не всі особливості студента, рахуватись з якими ми повинні у навчально-виховному процесі.

(Далі буде)

І. КОБИЛЯЦЬКИЙ,
завідуючий кафедрою
педагогіки, доцент.

НАПРУЖЕНА ДІЯЛЬНІСТЬ

ДО ПІДСУМКІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ V КУРСУ ФАКУЛЬТЕТУ РГФ

Педпрактика студентів V курсу в цьому році співпала з напруженою роботою шкіл: підводились підсумки завершального року 9-ої п'ятирічки, накреслювалися завдання на 10-у п'ятирічку, школи посилено готуються до зустрічі XXV з'їзду КПРС.

Зміст роботи шкіл, а значить, і педагогічної практики студентів V курсу визначили історичні події: 58-а річниця Великої Жовтневої соціалістичної революції, 57-а річниця створення комсомолу, Міжнародний форум дівчат в Москві, Міжнародний з'їзд жінок в Берліні, День вчителя та інші події, які були в цьому році, включені в індивідуальний план роботи студента-практиканта з дітьми.

Педагогічна практика цього року включила в себе основні риси методичної практики, а також окремі елементи стажерської: студенти дали по 6 обов'язкових залікових уроки і провели по 2 виховних заходи на оцінку. Але крім того переважна більшість студентів провела по 40—50 уроків, велику кількість виховних заходів по плану вчителя і класного керівника. Студентка Лоскутова, наприклад, дала 84 уроки, а в 90-й школі студенти Михайчук і Собенчук постійно замінювали хвору вчительку. Як правило, студенти як помічники класного керівника заміняли класних керівників, піонервожатих і проводили бесіди, піонерські збори на теми і дати червоного календаря. Для проведення окремих, найбільш складних виховних за-

ходів студенти різних факультетів кооперувалися, наприклад, в школі № 43 міста Одеси, де була велика кількість студентів-практикантів.

Найбільш пам'ятною була поїздка учнів старших класів в Умань і огляд унікального парку, створеного руками кріпосних селян. Ініціатором цієї поїздки і змістовних бесід була студентка англійського відділення факультету РГФ Н. Селяєва, який допомагав студент історичного факультету Ю. Белоенко. Для виступу в школі студенти запросили артистку Одеського ТЮГу Т. А. Мороз, в школі № 90 студенти на німецькій мові підготували п'єсу шкільного театру ляльок, а в 74-й школі на збори до школярів прийшли кубинці, студенти одеських вузів (організувала студентка Г. Шербина).

Виховна робота була різноманітною і, як правило, цікавою, змістовною. Педпрактика показала, що зараз більшість студентів одержують добру підготовку з мови.

В основному студенти зуміли застосувати свої практичні і теоретичні знання в умовах школи, перемігши труднощі мовної адаптації до початкових етапів навчання і переключитись з молодших класів на старші класи шкіл різного типу.

За час практики у студентів V курсу виявилось вміння організувати учбовий процес, вміння до аналізу і самоаналізу всіх видів викладацької діяльності, без чого неможливо досягнути вчительсь-

кої майстерності.

Слід відзначити в цьому зв'язку відмінні уроки І. Борисової, К. Бикової, Л. Варламової, Л. Коцюбинської, Н. Селяєвої та інших.

В комплексі методичної підготовки однією з найважливіших вимог до вміння студентів є активна творча участь у навчальному процесі в школах під час педагогічної практики. Вивчення літератури, узагальнення досвіду вчителів шкіл і перевірка на практиці своїх розробок сприяли виробленню у студентів творчого відношення і підвищеного інтересу до обраної професії, а також поглибили і розширили їх знання з методики.

Тематика студентських дослідницьких робіт дуже різноманітна, але більша частина робіт пов'язана із застосуванням технічних засобів навчання на уроках іноземної мови, що свідчить про підвищений інтерес до проблеми.

У цьому випадку очевидна наявність необхідності спецкурсу і добре оснащеної бази для проведення практичних занять з технічних засобів навчання.

Педагогічна практика — напружена діяльність студентів, керівників практики. До неї треба серйозно і напружено готуватись.

В. РУЖЕЙНИКОВ,
доцент кафедри педагогіки.

А. ЗІНОВЬЄВА,
старший методист англійського відділення факультету РГФ, викладач.

Незабаром сесія. Зараз особливо напружена пора для студентів та викладачів університету. Ось і студенти-біологи V курсу Садномбалжир Лхагвусурен (МНР) та Людмила Ключко за роботою в одній з лабораторій біофаку.

Фото О. ЛЕВІТА.

Зустріч з відомим вченим-юристом

Нещодавно у нас в гостях побувала старший науковий співробітник Інституту держави і права АН СРСР доктор юридичних наук, професор Р. Й. Халфіна.

Зустріч з відомим вченим викликала жвавий інтерес серед студентів нашого факультету. Не часто трапляється нагода послухати лекції співробітника Інституту держави і права, поговорити з ним, одержати відповіді на питання, які тебе хвилюють, дізнатися, чим живе, над чим працює колектив вчених інституту.

Звичайно, більшість знайома з науковими працями Раїси Йосипівни. Та одна справа книга, а інша — людина, яка її писала. Часто буває, що в процесі читання, наприклад, монографії, в якій розглядаються різні точки зору, висловлюються позиції автора, у студента виникають сумніви, розв'язати які може лише сам автор. Тут дуже важливу роль має безпосередній контакт-бесіда, де на питання відразу дається відповідь. І тому зустріч з Раїсою Йосипівною здалася нам дуже плідною.

Професор Р. Й. Халфіна прочитала також загальну лекцію

для студентів старших курсів, в якій розповіла про роботу науково-дослідного інституту, про проблеми, які стоять перед вченими в галузі юриспруденції, прочитала ряд лекцій по цивільному праву на другому курсі, взяла участь в засіданні гуртків теорії і історії держави і права та цивільного права.

З великим інтересом Раїса Йосипівна слухала виступи студентів, відповідала на питання з різних проблем. Вона залишилась задоволеною станом науково-дослідної роботи студентів, активною участю в роботі гуртків, відзначила, що студенти при вивченні проблеми не обмежуються навчальною літературою, а використовують додаткову по юриспруденції, філософії, історії. В зв'язку з цим розширюється кругозір студента, забезпечується найбільш правильний, науковий підхід до дослідження.

Хочеться побажати, щоб такі зустрічі проводились частіше, і не тільки з вченими-юристами, а й з вченими інших галузей знань.

В. ЗАХВАТАЄВ,
студент III курсу юрфаку.

В кінці листопада у великому актовому залі університету пройшов музично-літературний вечір на тему «Пушкін і декабристи».

«Вузьке коло цих революціонерів. Вони дуже далекі від народу. Та їх справа не пропала... Ці лєнінські рядки червоною ниткою пройшли через всю програму вечора, що був дуже актуальним».

В цьому році в Радянській країні відзначатиметься 150-річчя з дня повстання декабристів на Сенатській площі в Петербурзі, «молдох штурманів майбутньої бурі», проти самодержавства.

Для нас, іноземців, цей вечір був особливо цікавим і тому, що О. С. Пушкін провів 13 місяців в Одесі, коли його вислали на південь Росії за волелюбні вірші і думки.

На нашому вечорі гостями і учасниками його були одеські поети: І. Неверов, В. Домрін, В. Мороз, В. Гетьман. Вони прочитали свої вірші, присвячені пам'яті великого поета.

Ведучи вечора, стажори-філологи з Угорської Народної Республіки Юлія Лонг і Дьордь Кьове-

„ПУШКІН І ДЕКАБРИСТИ“

гиди дуже цікаво розповідали слухачам про повстання декабристів, про зв'язки Пушкіна з декабристами, про життя поета в Одесі.

Студенти — іноземці з Угорщини, Польщі, Чехословаччини, НДР, Монголії та інших країн прочитали прекрасні вірші О. С. Пушкіна — «Деревня», «Вольность», «В Сибирь», «К Чаадаєву», «Орион», «Предчувствие». Багато віршів звучали не тільки російською мовою, а й іноземними, яскраво свідчили про те, що Пушкін живий і сьогодні, його поезію люблять і шанують в усьому світі.

З великим захопленням глядачі зустріли костюмований виступ студентів Одеської консерваторії. Вони не тільки прекрасно виконували твори на вірші Пушкіна (наприклад, сцена дуелі з опери «Евгеній Онегін»), а показали себе зрілими співцями і акторами.

Говорячи про вплив Пушкіна на всі види мистецтва, гість вечора викладач Одеського художнього училища І. Д. Макарова показала нам картини учнів, юних художників про життя О. С. Пушкіна.

Гідною кінцівкою — вечора, що пройшов в емоціональній і дружній атмосфері, було вручення пам'ятних сувенірів та прізів за краще виконання іноземними сту-

дентами творів О. С. Пушкіна і за кращий конкурсний твір, який студенти-іноземці писали, готуючись до цього вечора.

Перше місце в конкурсі творів зайняли угорські студенти Юстіна Пасторі і Юлія Келле — за твори на теми: «Пушкін і моя національна література» та «Що я знаю про життя і творчість О. С. Пушкіна в Одесі?».

На конкурсі було представлено більше 60 творів, які відзначені пам'ятними сувенірами. Серед їх авторів — Крон Крістіна і Ева Квятковська (ПНР), Вуола Мартін (Куба), Джордж Касали (Замбія) та ін.

Глядачам і учасникам вечора не тільки запам'ятались яскраві враження про вечір, вони відчували сам дух пушкінської поезії.

Ми вдячні нашим викладачам російської мови Н. П. Панкратовій, І. Г. Мірак'ян, Ж. Л. Годіній, Л. С. Силенко, які організували і підготували цей вечір, вечір зустрічі з «сонцем російської поезії». Ця подія надовго залишиться в нашій пам'яті.

**Від імені студентів, учасників вечора:
ПАЛ АЧ, ЛАСЛО ГРЕМШПЕРГЕР, ЮЛІЯ СЬОКАЙ (УНР), ЕЛЬЖБЕТА ГРОБЕЛЬНА (ПНР), КАТЕРИНА КАШАЙОВА (ЧССР).**

Метри погонні, метри квадратні...

ФЕЙЛЕТОН

Багато води витекло з того часу, як робітники будгруппи університету покинули гуртожиток № 2, та пам'ять про них залишилась, і очевидно, надовго. Бо як же можна їх забути, якщо стінні шафи залишились без полиць, без ручок, вікна без скла, а через щілини в дверях можна озирати всі кутки в кімнатах.

Студентам, які забули про віддання будівельників, докором служать стіни, що в деяких місцях стали схожими на панцир черепахи і тоді, згадавши «добрим словом» адміністративно-господарську частину, за допомогою підручних засобів, мешканці гуртожитку намагаються надати стінам первісний вигляд. Та даремно. Вони неприступні. Наполегливість може привести лише до повного їх зруйнування. Тоді купуються килими і стає трохи складніше знайти сліди ремонту.

Та ось кризь «цегляну» кладку і облицювальну плитку стала просочуватись вода, і знову в пам'яті постають обличчя «штукатурів і теслярів». Ви скажете, — та вони жє щось робили! Так, щось робили. Так, довго. Майже

півроку. І зарплату одержували Добру. Наприклад, в травні цього року одержали в середньому по 240—280 карбованців. Це не біда, що закривали наряди на невиконані роботи, що часто робочий день у них був по 5—6 годин при п'ятиденному робочому тижні, що іноді працювало 2,5 чоловіки (один то з'являвся, то зникав).

Головне — це «розумно» закрити наряди. І закривали. Все, що можна було. 26,6 м².nano викладеного паркету перетворились в 91 квадратний метр, а 4 квадратних метри відремонтованого — в 94 квадратних метри. Пофарбувавши підлогу в білизняній кімнаті, записали, що «проводилось перестилання дощатої підлоги».

Приємно мати 44 квадратних метри візерунчатого скла! Та воно несподівано стає потовщеним, і таке перетворення, мабуть, дуже шкідливе — ні того, ні іншого скла в гуртожитку не стало. Будівельниками також запропоновано новий метод вираховування обсягу роботи при етісуванні нерівностей: необхідно виміряти поверхню, зайняту облицювальними плитками і одержане число по-

двоїти, а якщо сума (в карбованцях) не задовольняє, то погріти. Вірогідно, що таким шляхом з'явилася цифра 163 квадратних метри, хоча вся площа стін у душовій кімнаті не досягає й половини. Таким же чином на 20 погонних метрах сходової клітки було замазано близько 71 метра тріщин. Трохи дивно були розподілені обов'язки по виносу сміття: прибирали студенти, а гроші одержували будівельники.

Виплачено також грошові суми за «чистку» та «перегрупування» радіаторів, до яких, за свідченням сантехніка В. Г. Первака, в найближчі роки ніхто не доторкувався.

Можна ще перерахувати роботи, виконані лише на папері. Та мабуть, і цих фактів досить, щоб гідно «оцінити» діяльність будгруппи. Комендантам гуртожитків, а також іншим відповідальним особам необхідно при прийомі роботи і підписанні нарядів уважніше придивлятися до колонки цифр, бо за ними стоїть наше соціалістичне майно. А розбазарювати його ніхто не має права.

В. ДРЬОМІН.

Знову, як і в минулому році, в гуртожитку № 1 регулярно працює економічний кінолекторій, створений кафедрою політекономії разом з кінотеатром ім. Маяковського.

Кінолекторій здобув собі добру славу серед студентів гуртожитку. На відміну від минулого року план роботи кінолекторію розроблено спільними зусиллями викладачів кафедри, представни-

СРСР за роки Радянської влади. Тематика кінолекторію збагатилась за рахунок більш широкого залучення викладачів інших кафедр університету. Так, в листопаді з лекцією про 58-у річницю Великого Жовтня перед студентами гуртожитку № 1 виступив доцент кафедри історії КПРС П. С. Столяр. Був показаний художній фільм «Синій зошит», в якому розповідається про життя

ПРАЦЮЄ КІНОЛЕКТОРІЙ

ків кінотеатру О. Карпенко, В. Каленкова і студентського активу. При цьому були враховані конкретні побажання студентів з окремих лекцій і кінофільмів. Більше стали брати участь у кінолекторіях студенти-іноземці. Вже перше засідання кінолекторію, на якому виступив завідувач кафедрою політекономії професор О. Г. Лобунець з лекцією про соціально-економічний розвиток радянського народу між XXIV і XXV з'їздами КПРС, привернуло до себе велику увагу студентів. З інтересом було проглянуто документальний фільм «Земля — любов моя», який розповідає про героїчну працю радянських людей, про великі перетворення, які відбулися в економіці

і діяльність В. І. Леніна в Розливі напередодні революції і про роботу вождя над твором «Держава і революція».

Напередодні Дня Радянської Конституції в кінолекторії виступила викладач юридичного факультету М. Г. Смола. Вона дуже цікаво, захоплююче розповідала про те, як створювалась Радянська Конституція, про справжню її демократичність на відміну від будь-якої буржуазної конституції.

Враження про лекцію, про значимість цього свята ще більше посилилось після перегляду документального фільму «Розповідь про Радянський Герб».

О. ЯКОВЛЄВ,
асистент кафедри політекономії.

Кумогок поезії

ДОБРОТА, ДОВЕРІЕ, ЛЮБОВЬ

Когда становится нам туго,
На помощь нам приходит вновь
Земли естественное чудо:
Доброе, доброта, любовь.

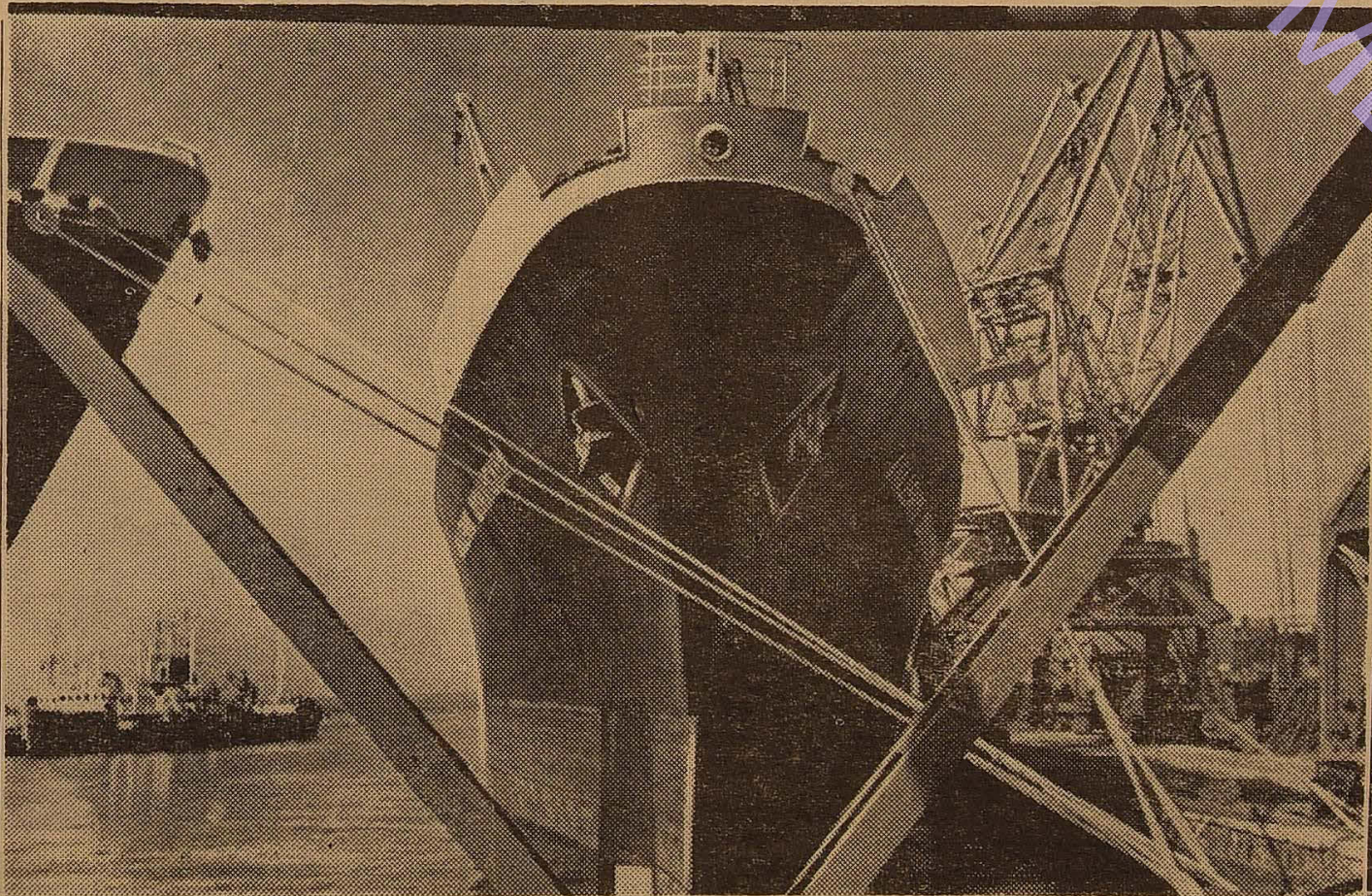
Когда вдруг сердце неспокойно
Забьется, заволнует кровь,
Ты так и знай — ведь это
счастье!

К тебе пришла уже любовь.
И может так еще случиться,
Что вдруг не будешь ты любим—
Доверь все другу. Он поможет
Советом дружеским своим.

И доброта его большая
Затмит собой огромный свет.
И ты поймешь, что лучше друга
На свете человека нет.

Когда становится нам туго,
На помощь нам приходит вновь
Земли естественное чудо:
Доверье, Доброта, Любовь.

Наташа ГАПУНИЧ,
студентка I курсу
філологічного факультету.

В Одеському порту. Океанські велетні відпочивають після далеких рейсів.

Фотоетюд О. ЛЕВІТА.

В. М. ПАКІНА

Після тривалої хвороби пішла з життя ветеран праці, головний бібліотекар наукової бібліотеки Одеського держуніверситету ім. І. І. Мечникова Пакіна Валентина Миколаївна.

Свою трудову діяльність вона розпочинала в науковій бібліотеці в 1946 році — у тяжкий післявоєнний час, коли відбудовувались книжкові фонди бібліотеки та її довідковий апарат.

Валентина Миколаївна невтомно працювала, віддаючи всі сили і знання улюбленій справі. Багато років вона займалась питаннями комплектування бібліотеки. Вона діялась своєю досвідом і знаннями з молоддю, з працівниками нашої бібліотеки, а також інших бібліотек міста.

Добра пам'ять про неї надовго залишиться в наших серцях.

ГРУПА ТОВАРИШІВ.